

Tjänsteprisindex (TPI) 2009

PR0801

I denna beskrivning redovisas först allmänna uppgifter om undersökningen samt dess syfte, regelverk och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur resultaten redovisas. Genom att hålla ned Ctrl-knappen och klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer Ni direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	1
A Administrativa och legala uppgifter	2
A.1 Ämnesområde	2
A.2 Statistikområde	2
A.3 SOS-klassificering	2
A.4 Statistikansvarig	2
A.5 Statistikproducent	2
A.6 Uppgiftsskyldighet	3
A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	3
A.8 Gallringsföreskrifter	3
A.9 EU-reglering	3
A.10 Syfte och historik	3
A.11 Statistik användning	3
A.12 Uppläggning och genomförande	4
A.13 Internationell rapportering	4
A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar	5
B Kvalitetsdeklaration	5
B.0 Inledning	5
B.1 Innehåll	5
1.1 Statistiska målstorheter	5
1.1.1 Objekt och population	5
1.1.2 Variabler	5
1.1.3 Statistiska mått	6
1.1.4 Redovisningsgrupper	7
1.1.5 Referenstider	9
B.2 Tillförlitlighet	9
2.1 Tillförlitlighet totalt	9
2.2 Osäkerhetskällor	10
2.2.1 Urval	10
2.3 Redovisning av osäkerhetsmått	11
B.3 Aktualitet	11
3.1 Frekvens	11
3.2 Framställningstid	11

3.3	Punktlighet	11
B.4	Jämförbarhet och sam användbarhet.....	11
4.1	Jämförbarhet över tiden	11
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	11
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	11
B.5	Tillgänglighet och förståelighet	11
5.1	Spridningsformer	11
5.2	Presentation	12
5.3	Dokumentation	12
5.4	Tillgång till primärmaterial	12
5.5	Upplysningstjänster	12

A Administrativa och legala uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Priser och konsumtion

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Producentpriser för tjänster, Tjänsteprisindex (TPI)

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS)

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se http://www.scb.se/Pages/List____139368.aspx

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: Box 24300, 104 51 Stockholm
Besöksadress: Karlavägen 100
Kontaktperson: Maria Hjalmarsson
Telefon: 08-506 945 41
Telefax: 08-506 946 04
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: Box 24300, 104 51 Stockholm
Besöksadress: Karlavägen 100
Kontaktperson: Maria Hjalmarsson
Telefon: 08-506 945 41
Telefax: 08-506 946 04

E-post:

fornamn.efternamn@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftslämnarplikt föreligger enligt SCB-FS 2008:3.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller från och med 30 juni 2009 sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

A.8 Gallringsföreskrifter

I avvaktan på gallringsbeslut sparas allt primärmaterial.

A.9 EU-reglering

Tjänsteprisindex omfattas av två EU förordningar: Rådets Förordning 2223/96, Bilaga A samt Rådets Förordning 1165/98, Bilaga D.

A.10 Syfte och historik

Idag står tjänstebranschernas förädlingsvärde för cirka 60 procent (2006) av det totala förädlingsvärdet inom näringslivet. Beräknat som andel av Bruttonationalprodukten (BNP) utgör näringslivets tjänsteproduktion cirka 50 procent. Under större delen av 1900-talet var denna andel strax under 40 procent av BNP för att under slutet av århundradet successivt öka. Den tjänsteproduktion som registreras i nationalräkenskaperna består av tjänster producerade av näringsliv, offentliga myndigheter och hushållens ideella organisationer.

Allteftersom tjänsteproduktionens andel av BNP växt har behovet av korrekta volymberäkningar av tjänsteproduktionen ökat. För att beräkna enskilda branschers utveckling måste förädlingsvärden rensas från inflation. Prisutvecklingen för olika varor och tjänster måste mätas och index beräknas innan de löpande priserna kan omvandlas till fasta priser. Värden för olika variabler och aggregat uttrycks därmed i ett visst års prisnivå (basåret).

Nya tjänsteprisindex utvecklas löpande för att omfatta de flesta tjänstegrupper inom Sveriges nationalräkenskaper och för att uppfylla internationella krav. Idag finns TPI för drygt 60 procent av näringslivets tjänsteproduktion. Flertalet av de tjänsteprisindex som finns idag har utvecklats sedan januari 2000. Under 1990-talet startade utvecklingen av TPI med index för lokalhyror, hotelltjänster och inrikes flygresor.

A.11 Statistikanvändning

Statistiken används i första hand av nationalräkenskaperna för att fastprisberäkna dels värdet av tjänsteproduktionen och dels tjänster som utgör input i olika branscher. Ytterligare användningsområden är i avtalssammanhang och för konjunkturanalyser.

A.12 Uppläggning och genomförande

Statistiken baseras på ett urval av *representativa transaktioner* avseende respektive tjänst. Eftersom det inte finns någon urvalsram för tjänster används företag som urvalsobjekt och ramen som används är Företagsdatabasen (FDB).

Ett sannolikhetsurval används eftersom många små företag ofta står för en stor andel av omsättningen i branschen. Ett sannolikhetsurval medför att ett litet antal små företag representerar ett stort antal små företag vilka kan ha en stor betydelse för omsättningen inom branschen. Vid ett PPS-urval är urvalssannolikheterna proportionella mot storleken. Omsättning eller antalet anställda är de storleksmått som används. Urvalssannolikheten för ett företag beror på företagets storlek enligt de mått som använts, totalsumman och urvalsstorleken. Ett stratum bildas för alla stora företag som väljs med säkerhet samt ett urvalsundersökt stratum avseende mindre företag där ett PPS-urval görs. Vid sammanvägning av de två stratumen används omsättningen. En översyn av vikter och urval görs årligen.

De företag som kommit med i urvalet ombeds att kvartalsvis redovisa faktiskt pris för en eller ett antal tjänster som företagen själva väljer ut i samråd med SCB. Kravet på de valda tjänsterna är att de ska vara väl specificerade, representativa för företaget och återkommande.

SCB samlar in cirka 3000 prisuppgifter från ungefär 800 företag per kvartal. Uppgiftsinsamlingen pågår från den 1 till den 20 i månaden efter det aktuella kvartalets slut. En majoritet av uppgiftslämnarna rapporterar på en webbblankett medan övriga antingen rapporterar via pappersblankett eller e-post. Prisindex för lokalhyror (LHU) beräknas årligen och uppgifter för hyresintäkter och uthyrda ytor samlas in från cirka 2000 fastigheter för olika lokaltyper.

Ett flertal index publiceras på SCB:s webbplats. Resultatet levereras samtidigt till Nationalräkenskaperna cirka 45 dagar efter mätperiodens utgång.

Alla producerade tjänsteprisindex, plus ett antal konsumentprisindex, vägs samman till ett index, kallat Tjänsteprisindex. Avsikten med detta index är att ge en samlad bild av den genomsnittliga prisutvecklingen för tjänster producerade av det svenska näringslivet. Tjänsteprisindex täcker drygt 60 procent av tjänsteproduktionen inom Svensk produktindelning efter näringsgren (SPIN 2007) 49-96.

A.13 Internationell rapportering

SCB rapporterar index för olika delbranscher till Eurostat. Detta sker i samband med publicering.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

En översyn av index för biluthyrning, hotellverksamhet och utformning av en ny kvartalsvis undersökning för lokalhyror sker under 2009. Prisindex för företagskonsulter har utvecklats under 2009 och förväntas implementeras i TPI från och med kvartal 1 2010. Utvecklingsarbete för tjänster i privat regi för Utbildning och Socialomsorg fortsätter under 2009. I övrigt sker en kontinuerlig översyn av befintliga prisindex. För mer information om TPI:s utvecklingsarbete se: http://www.scb.se/Pages/Standard____85367.aspx

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Tjänsteprisindex (TPI) är ett producentprisindex som avser mäta den genomsnittliga prisutvecklingen i producentledet för tjänstebranscher, då tjänsterna levereras från inhemska producenter. Index talet avser ett kvartal och prisuppgifterna skall vara ett genomsnitt per kvartal. I näringslivet produceras tjänsterna framförallt av de branscher som klassificeras inom SPIN 49-96 (SPIN 2007).

TPI omfattar idag inhemska tjänsteproducenters produktion för användning inom Sverige. Nationalräkenskaperna behöver även index för import och export av tjänster.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

1.1.1 Objekt och population

Objektet är transaktion i samband med utförd tjänst. Populationen utgörs av alla transaktioner som avser försäljning av tjänst i producentledet.

De primära objekten, som används för urval och insamling av uppgifter, är företag som producerar tjänster.

1.1.2 Variabler

Tjänsteprisindex avser mäta den genomsnittliga prisutvecklingen i producentledet för tjänstebranscher, då tjänsterna levereras från inhemska producenter.

Priserna som avses är transaktionspriser utan moms. Transaktionspris är tjänstens verkliga pris som köparen faktiskt betalar.

Generellt gäller att förändringar i ett transaktionsvärde måste kunna hänföras antingen till en prisförändring, till en volymförändring eller en kombination av de båda. Eftersom en värdeförändring som beror på att kvaliteten förändras är att betrakta som en volymförändring måste, i indexberäkningarna, hänsyn tas till kvalitetsförändringar. För en mer utförlig beskrivning av de principiella utgångspunkterna gällande kvalitetsförändringar hänvisas till Europeiska Nationalräkenskapssystemet, ENS 1995.

1.1.3 Statistiska mått

Index, förändringsskattning, är de statistiska mått som används för de olika undergrupperna inom TPI.

För alla företag beräknas ett geometriskt medelvärde för prisförändringen inom varje företag. Företagets olika tjänster vägs oftast inte sinsemellan.

Index för varje företag beräknas enligt:

$$I_{0,a}^t = \prod_{i=1}^m \left(\frac{p_{a,i}^t}{p_{a,i}^0} \right)^{1/m}$$

Där $I_{0,a}^t$ = index med bastidpunkt 0 för företag a vid tidpunkt t
 $p_{a,i}^t$ = pris för tjänst i, företag a, vid tidpunkt t
 $p_{a,i}^0$ = pris för tjänst i, företag a, vid bastidpunkten
 m = antal tjänster inom företag a

Nästa steg är att geometriskt väga ihop ett index för branschen från de olika företagsindexen. De största företagen, som valts ut med säkerhet, får en vikt utifrån sin omsättning och de mindre företagen får dela på resterande vikt.

Totalindex för branschen ges av:

$$I_{0,T}^t = \prod_{a=1}^n \left(I_{0,a}^t \right)^{w_a}$$

Där $I_{0,T}^t$ = totalindex med bastidpunkt 0 för branschen vid tidpunkt t
 $I_{0,a}^t$ = index med bastidpunkt 0 för företag a vid tidpunkt t
 w_a = vikt för företag a
 n = antal företag i undersökningen för branschen

Dessa branschindex vägs samman med ett antal Konsumentprisindex för tjänster. (För en detaljerad beskrivning av KPI se: Beskrivning av statistiken.)

Uppgifter gällande viktfordelning mellan olika huvudgrupper och undergrupper baseras på information från undersökningen Företagens ekonomi (FEK) från 2006.

Indexlänkarna för Tjänsteprisindex beräknas med det aktuella kvartalet kv år y som jämförelseperiod, och med kvartal 4 år $y-1$ som prisbasperiod. Viktperioden är år $y-3$. Detta ger följande:

$$I_{y-1, kv4}^{y, kv} = \sum_{tj} \frac{V_{tj}^*}{\sum_{tj} V_{tj}^*} \times \frac{I_{y, kv; tj}}{I_{y-1, kv4; tj}},$$

Värdevikten är värdet av den transaktionsmängd under år $y-3$ som tjänsten tj representerar, omräknad till prisläget i kvartal 4 år $y-1$ dvs $V_{tj}^* = V_{y-3; tj} \times I_{y-3; g}^{y-1, kv4}$, $tj \in g$.

Referensåret är för närvarande satt till 2005=100 och ett kedjat indextal beräknas för kvartal kv år y enligt:

$$I_{2005}^{y, kv} = \frac{I_{2004, kv4}^{2005, kv4}}{\frac{1}{4} \sum_{kv=1}^4 I_{2004, kv4}^{2005, kv}} \times I_{2005, kv4}^{2006, kv4} \times \dots \times I_{y-2, kv4}^{y-1, kv4} \times I_{y-1, kv4}^{y, kv}$$

Första faktorn visar prisläget i kvartal 4 2004 i procent av det genomsnittliga prisläget under 2005. Därefter den kedjade prisutvecklingen från kvartal 4, 2004 till kvartal 4, år $y-1$ (årsvisa indexlänkar från kvartal 4 till kvartal 4). Slutligen visas prisutveckling från kvartal 4 år $y-1$ till kvartal kv år y .

Förutom de kedjade indextalen redovisas också procentuell förändring av de kedjade indextalen enligt ovan, sedan föregående kvartal, och sedan motsvarande kvartal året innan (årstakten).

1.1.4 Redovisningsgrupper

De flesta TPI som ingår i Tjänsteprisindex publiceras även separat i Statistikdatabasen som finns att tillgå kostnadsfritt på SCB:s hemsida.

Några index publiceras enbart som en del av totala Tjänsteprisindex. Indextalen publiceras inte separat pga. av sekretesskäl. Dessa index är nedan kursiverade och utmärkta med ett (S).

Till sammanvägningen Tjänsteprisindex används även ett antal konsumentprisindex för att täcka en så stor del av värdet av näringslivets tjänsteproduktion som möjligt. Dessa KPI måste fungera ur ett producentprisperspektiv för att inkluderas. Uppfylls inte kravet måste de justeras eller i sista hand exkluderas.

Tjänsteprisindex inkluderar följande index (enligt SPIN 2007):

49-53		Transport och Magasinering
491	KPI	Järnvägstransport av passagerare
492	TPI	Järnvägstransport av gods (S)
49319	TPI	Kollektivtrafikverksamhet (S)
49311	KPI	Regionalbusstrafik
4932	KPI	Taxi
4941	TPI	Vägtransporter av gods
501&503	KPI	Sjötransport av passagerare
502&504	TPI	Sjötransport av gods
51101	TPI	Lufttransport av passagerare
511	KPI	Lufttransport
51102	KPI	Paketresor/charter
51211	TPI	Lufttransport av gods (S)
521	TPI	Varulagring & magasinering
5224	TPI	Godshantering
5229	TPI	Annan transportförmedling
52219	KPI	Parkering
531	TPI	Nationella posten (S)
532	TPI	Annan postbefordran
55-56		Hotell- och Restaurangtjänster
551	TPI	Hotell
553	KPI	Camping
56	KPI	Restaurang och bar
58, 61-63		Informations- och Kommunikationsverksamhet
581	PPI	Utgivning av böcker och tidskrifter och annan utgivning
5829	TPI	Utgivning av programvara
61	TPI	Telekommunikation (S)
62	TPI	Dataprogrammering, datakonsultverksamhet
6311	TPI	Databehandling
68		Fastighetsverksamhet
68201	KPI	Uthyrning och förvaltning av egna bostäder
68202-3	TPI	Lokalhyror (LHU)
68310	TPI	Fastighetsförmedling
68320	TPI	Fastighetsförvaltning

64, 69, 70, 71, 73 Verksamhet inom Juridik, Ekonomi, Vetenskap och Teknik

6419	TPI	Banktjänster
64	KPI	Banktjänster
691	TPI	Juridisk verksamhet
692	TPI	Redovisning, bokföring, revision mm
702	TPI	Konsulttjänster till företag
711	TPI	Arkitekter och tekniska konsulter
712	TPI	Teknisk provning och analys
731	TPI	Reklamverksamhet
732	TPI	Marknads- och opinionsundersökning

77, 78, 80, 81 Uthyrning, Fastighetsservice, Resetjänster och andra Stödtjänster

771	TPI	Biluthyrning
7722	KPI	Uthyrning av video- och dvd-filmer
773	TPI	Uthyrning av maskiner och annan utrustning
782	TPI	Arbetsförmedling och rekrytering
80	TPI	Säkerhets- & bevakningsverksamhet

95-96 Annan Serviceverksamhet

9511	TPI	Reparation av datorer (S)
96011	TPI	Industritvätt (S)
96012	KPI	Konsumenttvätt
96021	KPI	Hårvård
9603	KPI	Begravningsverksamhet
9604	KPI	Motionsutövning

1.1.5 Referenstider

TPI:s basår är 2005. Indextal beräknas primärt för kvartal, och anger kvartalets prisläge i förhållande till det genomsnittliga prisläget under 2005. Indextalen avser utvecklingen av ett för kvartalet genomsnittligt pris. En del index, som börjat produceras efter 2005, har ett basår senare än 2005.

1.2. Fullständighet

Tjänsteprisindex täcker drygt 60 procent av den totala tjänsteproduktionen.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Det är för tillfället inte möjligt att ange osäkerhetsmarginaler för de beräknade indexvärdena. Mätfel och urvalsosäkerhet torde ge de största bidragen till osäkerheten i skattningarna.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

TPI är en urvalsundersökning och urvalen är små vilket medför en inte oväsentlig osäkerhet i skattningarna. Varianser har inte skattats.

2.2.2 Ramtäckning

Som underlag till ram används Företagsdatabasen (FDB). Som företagsbegrepp används FE (Företagsenhet). En avgränsning görs på juridisk form. Endast företag som i huvudsak sysslar med den undersökta branschens verksamhet tas med i ramen, således bidrar företag som endast har en mindre del av sin verksamhet inom den undersökta branschen till undertäckningen. Vid urval görs cut-off inom vissa branscher vilket bidrar till en frivillig undertäckning. Felklassificeringar i FDB samt eftersläpning i uppdatering av företagsuppgifterna leder till såväl under- som övertäckning.

Osäkerhet i ramtäckningen antas ge ett litet bidrag till totalfelet.

2.2.3 Mätning

De representativa tjänster som undersökningen baseras på väljs ut av företagen själva och det är därmed svårt att avgöra hur representativa dessa tjänster är. Kravet är att tjänsten/tjänsterna skall vara jämförbara över tiden och i de fall en tjänst upphör eller sammansättningen förändras måste kvalitetsjusteringsmetoder tillämpas.

Denna felkälla tillsammans med det fel urvalet ger upphov till, bedöms ge de största bidragen till osäkerhet.

2.2.4 Svartsbortfall

Det föreligger skyldighet enligt lag för företagen att lämna prisuppgifter. Svartsbortfallet för ett normalt kvartal är ca 15 procent av prisuppgifterna.

Vid bortfall används den genomsnittliga utvecklingen för branschen eller också, i sista hand, används (imputeras) föregående kvartals prisuppgift.

2.2.5 Bearbetning

Avsaknaden av ett enhetligt produktionssystem kan vara en orsak till eventuella bearbetningsfel. Ett produktionssystem är dock under uppbyggnad och skall tas i bruk under 2009/2010, vilket torde minska bearbetningsfelen.

2.2.6 Modellantaganden

Model pricing används i vissa fall för att kunna konstanthålla den specifikation som avses att prismätas över tiden.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Ingen redovisning.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Både uppgiftsinsamling och publicering är kvartalsvisa. Dessutom publiceras årligen indextal avseende kalenderår. Uthyrning av lokaler för näringsverksamhet, SPIN 68.202-3, samlas in årsvis och publiceras i september varje år.

3.2 Framställningstid

Statistiken publiceras ca 45 dagar efter periodens slut.

3.3 Punktlighet

Har alltid publicerats enligt den kalenderårsvisa publiceringsplanen.

B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Tidsserierna är jämförbara över tiden.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Ej relevant.

4.3 Sammanvändbarhet med annan statistik

Den viktigaste användning av Tjänsteprisindex är omräkning av belopp i löpande priser till värde i fasta priser.

Den använda produktindelningen, SPIN 2007, grundar sig på EU:s produktindelning Classification of Products by Activity (CPA 2008) och är identisk med denna ned t.o.m. den fjärde siffran.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Statistiken görs tillgänglig via pressmeddelande, SCB:s hemsida samt Sveriges Statistiska Databaser (SSD). Den mest detaljerade publiceringen görs i SSD, där i några fall indexserier ned till SPIN 2007, 5-siffernivån, publiceras. Sveriges Statistiska årsbok.

5.2 Presentation

Tabeller och Diagram

5.3 Dokumentation

http://www.scb.se/Pages/ProductDocumentations____217557.aspx

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-BG-06-003/EN/KS-BG-06-003-EN.PDF

5.4 Tillgång till primärmaterial

Specialbearbetningar kan utföras på beställning. Primärmaterial finns tillgängligt och kan efter särskild prövning och avidentifiering nyttjas för forskningsändamål.

5.5 Upplysningstjänster

Upplysningar om och frågor rörande TPI kan fås genom att ta kontakt med 08-506 940 02 eller via e-post med adress priser@scb.se. Även den centrala informationsservicen vid SCB kan kontaktas.